

Yazar: (E)Amr.Dr. Ergun MENGİ

Güvensizlik Unsuru-5:Kumar Alışkanlığı

Bir ülkenin **Sosyal Sermayesi**, insan kalitesiyle doğru orantılıdır. Eğitim seviyesi yüksek, işbirliği ve koordineyi iyi yapabilen, dürüst, ahlaklı, karşı tarafın haklarına, fikirlerine saygı gösteren, fırsatçılık yapmayan, vicdanlı, sanata düşkün, inancının gerektirdiği değerlere sahip akıllı insanlar ülkenin Sosyal Sermayesini oluşturur. *Zengin ülkeler, zengin olduklarından sosyal sermayeye sahip değildir. Sosyal sermayeleri olduklarından zengindir*¹.

İnsanlar, doğuştan itibaren var olan, *açgözlülük-kıskançlık, kibirlilik-kendini beğenmişlik ve sabırsızlık* gibi üretim hataları nedeniyle², hedefe kısa yoldan gitmenin çarelerinin aramaktadır. İnsanın en fazla hırslandığı alanlardan birisi de daha fazla para sahibi olmaktır. Hatta hakkı olmadan, tabiri caizse bedavadan para kazanmaktır. Bu hırs, insanları sürükleyen ve yakasına bir illet gibi yapışan **kumarla**³ hayat bulmaktadır. İnsanlar mesleklerinde, trafikte zaman zaman hayatlarıyla kumar oynamaktadır. Nedeni ise kısa yoldan hedefe ulaşmaktır. Para ile oynanan kumarda ise kişi kaybetsin veya kazansın akli hep o kumardadır. Kumara alışan kişi, zaman zaman kendini kontrol edemeyerek hiç yapmayacağı şeyleri bir anda yapabilir. Kumar oynayanlarda aile içi şiddet sıklıkla karşılaşılan bir sorundur⁴. Kumar oynayan kişi, sadece kendisini değil ailesini de kumar girdabına sokar⁵.

İşte bu aşamada, vatandaşı ve özellikle genç nesilleri düşünen devlet, Anayasamızda kumara karşı koruyucu önlemler almıştır. TC Anayasası Md. 58. Para. 2: “Gençliğin Korunması; Devlet, gençleri alkol, uyuşturucu, suçluluk, **kumar** ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır” şeklindedir.

Milli Piyango teşkilatı 11 Temmuz 1939 yılında 3670 sayılı kanunla hem vatandaşların şans oyunları oynamasına imkân sağlamak hem de devlet kurumlarına sermaye sağlamak maksadıyla kurulmuştur.

At yarışlarının geçmişi ve bahis oynanması Osmanlı İmparatorluğuna kadar dayanmaktadır. 10 Temmuz 1953 tarihinde kabul edilen 6132 sayılı kanunla başlatılmıştır.

Spor Toto; 29 Nisan 1959 yılında; “Futbolda Bahsi Müşterek Kanununun” çıkarılmasıyla başlamıştır.

40 yıldan fazla bu şekilde devam eden şans oyunlarına, 1996 yılında **cumartesi** günü oynanabilen “**Sayısal Loto**”, 2001 tarihinde **Çarşamba** günleri oynanabilen “**Şans Topu**”, 2002 tarihinde **pazartesi** oynanabilen “**10 numara**” ilave edilmiş ve şans-talih oyunları altında kumar daha da yaygınlaştırılmıştır. Şans oyunları *Milli Piyango* gibi dokuz (9) günde bir, Spor Toto ve diğerleri gibi hafta bir olursa insanları “oyna ve unut- çıkarsa şanssıma” yaklaşımıyla çok etkilemeyebilir. Ancak masada oynanan kumar, anlık sonuç alınan şans oyunları insanları batağa sürükleyebilir. Yemek parasını, banka, ev taksitini kumarda kaybeden kişilerin hikâyelerini dinlemeyen, filmlerini görmeyen yok gibidir.

2004 yılında **İddiaa'nın** kurulması ve kumarın **Bilyoner.com** sitesiyle internet ortamına sokulmasıyla⁶, haftanın belirli günleri oynanabilen **şans** oyunlarının yapısı, **her gün, her an** oynanabilen **bahis** oyunlarına, yani **kumara** çevrilmiştir. İddiaa dahil bahis/şans oyunları **internet**

ortamında oynatılmaya başlaması sonucu⁷, Türk vatandaşlarına bahis/kumar oynamak için hiçbir yere gitmeden, evinde bilgisayar başında kumar oynama imkânı kazandırılmıştır⁸. Ayrıca anlık sonuç alınan bu bahis oyunları insanları kumar batağının içine çekmeye başlamıştır. Bunun en güzel örneğini at yarışı ve iddiaa bayilerinin önündeki insan kalabalıkları göstermektedir⁹.

Artan talep karşısında 2007 yılında **Süper Loto** devreye sokulmuştur. Mevsimine göre hafta bir veya iki gün koşulan **at yarışları**, tüm günlere yayılmış¹⁰, hatta gece yarışları da organize edilmiştir¹¹. Bunun yanı sıra Türkiye Jokey Kulübü (TJK) internet sayfası üzerinden kendi **e-bayilik** sistemi kurarak internet ortamında canlı **bahis oynatmaktadır**¹². Bu da yetmezmiş gibi, TJK sadece Türkiye'deki değil, ABD ve İngiltere'deki at yarışlarını da bahislere dâhil etmiş ve yarışları kendisine ait TJK TV'den de canlı yayınlamaya başlamış ve devlet eliyle oynatılan kumar 7/24 günlük ve anlık bahise dönüşmüş ve terazinin şirazesini kaçırmıştır. Para kazanma hırsı televizyonlardaki *"Var mısın yok musun, şans yolu, kim bir milyon ister, çarkı felek, şansa bak, hayatımın fırsatı, aileler yarışıyor"* gibi izlenme oranları yüksek yarışmaları da günlük hayatımıza sokmuştur¹³. Bu programlarda, insanların biraz para veya hediye için, küçümsenmesi, zaman zaman alay edilmesi gibi içine düşürdükleri durumlar kabul edilir değildir.

Hükümet politikası; spor ile sigara ve alkolü yan yana getirmeme üzerindedir. Bu nedenle sigara ve alkol reklamları spor sahalarına yaklaşmamaktadır¹⁴. Bu kapsamda bir spor kulübü, adını dahi değiştirmek zorunda kalmıştır¹⁵. Hal buyken, kumarın sporla iç içe sokulması ve sporu destekleyen bir unsur gibi gösterilmesi büyük çelişkidir. Türkiye'de en yaygın spor olan Futbol'da, lig adının **"Spor Toto Süper lig"** olması, **Fenerbahçe** ve **Galatasaray** gibi iki güzide kulübümüzün **nesine.com**'u forma reklamı olarak alması, kadınlar basketbol liginin adının **"Bilyoner.com Kadınlar Basketbol Ligi"** olması, nereden nereye geldiğimizin en güzel göstergesidir.

Bahis oyunlarındaki bu artışın arkasında kumara meraklı halk kitleleri değil, devletin iştahını kabartan vergi ve fon gelirlerinin en önde geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır¹⁶. Kamuya yapılan aktarımlar ciddi meblağlara ulaşmaktadır¹⁷. Devletin Milli Piyango İdaresinden 2015 yılında elde ettiği yaklaşık kazanç **1 Milyar TL'den fazladır**¹⁸. Bu miktara TJK'nın at yarışları ve internet bahis sitelerinden gelen paralar dâhil değildir.

Kumar; insana yaptığı kötülüklerin yanı sıra devlete kaynak sağlayan bir rant kapısıdır. Ancak, konu insan olunca bir sosyal ve hukuk devleti bunları dengelemek zorundadır.

Ülkemizde işlenen cinayet, kaza, tecavüz gibi istenmeyen olayların rakamları ürkütücü seviyelere gelmiştir. Bugün Türkiye'de her bir (1) dakikada bir çift boşanıyorsa, her üç (3) dakikada bir ölümlü trafik kazası yaşanıyorsa; her beş (5) dakikada bir ev soyuluyorsa; her 17 dakikada bir hırsızlık yapan bir çocuk yakalanıyorsa¹⁹⁻²⁰; her 40 dakikada bir çocuk kaçırılıyorsa²¹; her 60 dakikada bir kadın cinayeti işleniyorsa²²; her 6 saatte bir cinayet işleniyorsa²³; hükümlü ve tutuklu sayısı 2003'de 63.796

iken, 2015’de bu rakam **177.262’ye** çıktıysa²⁴, bu kötü tabloda kumarın yarattığı bunalımın payının olmadığını söylemek mümkün değildir? Sadece aile içi şiddet, **369 kadının canını almıştır**²⁵.

Devlet eliyle oynatılan sanal kumarlarda Türkiye 8 milyar dolarlık hacimle dünya üçüncüsü olmuştur. Ülkemizde yaklaşık 1.5 milyon kişi internet üzerinden bahis oynamaktadır²⁶. Diğer bahis oyunlarıyla birlikte bu sayı 3.5 milyona ulaşmıştır²⁷. Türkiye’de iki milyon kişi kumar batağındadır. Bu ortamın yarattığı bunalım ve bu batağa saplanan insanların işlediği suçlarda kumarın yarattığı olumsuz psikolojinin ciddi bir payı olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Devlet, öncelikle şans oyunu olmayan ve artan oranlarda **anlık bahis** içeren iddiaa’yı ve dahil internet bahis sitelerini kaldırmalı²⁸, internet üzerinden at yarışı dâhil bahis oynanmasını engellemek için ciddi tedbirler almalıdır.

İnsan paranın ardından o kadar hızlı koşuyor ki, ahlakın arkadan yetişmesi mümkün değil

Son Notlar

¹ Francis Fukuyama, *Social Capital and Civil Society*, IMF Working paper, 2000, https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=nI4Q_Z1g_aEC&oi=fnd&pg=PA3&dq=Fukuyama,+F.+2000.+%E2%80%9CSocial+Capital+and+Civil+Society%E2%80%9D,+IMF+Working+Paper,+No:+00/74&ots=lpYzsiuJVu&sig=t7bm3pYOWLRhL8SD8M5hmJIJBN0&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, 03 Şubat 2017.

² Ergun Mengi, "Güvensizlik Unsuru-2: Sabırsızlık", <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/politik-sosyal-kulturel-arastirmalar-merkezi/2017/02/07/8575/guvensizlik-unsurlari-1-sabirsizlik>.

³ Kumar’ın tanımı; "kazanç amacıyla icra edilen ve kar ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlardır" şeklindedir.

⁴ Aile içi şiddet; eşe, çocuklara yönelik tehdit ve baskı içeren, fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar veren her türlü davranışı olarak tanımlanabilir.

⁵ Serhat Öncüler, "Patolojik Kumar Oynama ve Aile Üstündeki Etkileri", 17 Nisan 2013, <http://www.madalyonklinik.com/tr/blog/patolojik-kumar-oyinama-ve-aile-ustundeki-etkileri>

⁶ Bilyoner.com, %55 Çukurova Holding, %25 Intralot, %20 Teknoloji Holding ortaklıkları ile kurulmuştur. 2013 yılından beri ortaklık yapısı %50 Tek Elektronik A.Ş. ve %50 Intralot şeklindedir.

⁷ https://www.casinomilyon6.com/?btag=a_15b_27c_, <http://www.online-kumarhane-777.com/>, <http://www.sanal-kumar-998.com/>, <http://www.sanal-kumarhane-888.com/>

⁸ "Kumar sanallaştı, bağımlısı arttı", <https://www.medikalakademi.com.tr/kumar-sanallasti-bagimli-sayisi-artti/>, <http://www.turk-internet.com/portal/yazigoster.php?yaziid=55194>

⁹ "Türkiye’de 2 milyon kumar bağımlısı var", *Sabah Gazetesi*, 26 Aralık 2014, <http://www.sabah.com.tr/yasam/2014/12/26/turkiyede-2-milyon-kumar-bagimlisi-var>

¹⁰ TJK İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa ya da Urfa’da her gün yarış düzenlemeye başlamıştır. 2008 yılında 487 yarış günü organize edilmiştir. <http://www.hurriyet.com.tr/her-gun-kumar-8285211>,

¹¹ "Şirinyer’de Muhteşem Gece". <http://www.tjk.org/TR/YarisSever/News/Data/1796?Tarih=>, Türkiye’nin ilk gece at yarışları, İzmir Şirinyer Hipodromu’nda 31 Mayıs 2007 tarihinde koşuldu.

- ¹² Türkiye Jokey Kulübü İnternet bahis sitesi, <https://e-bayi.tjk.org/TjkOnline/>
- ¹³ Yalçın Bayer, "Her Gün Kumar", *Hürriyet Gazetesi*, 22 Şubat 2008, <http://www.hurriyet.com.tr/her-gun-kumar-8285211>
- ¹⁴ Türkiye'de yapılan Formula 1 (F1) yarışlarında bu reklam kısıtlaması özel izinle kaldırılmış ve sigara reklamı yarışlarda kullanılmıştır.
- ¹⁵ "Efes'in adı Değişiyor", *Hürriyet Gazetesi*; 07 Ocak 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/efes-pilsennin-adi-degisiyor-16705613>,
- ¹⁶ "Kumar artıyor, ocaklar sönüyor, devlet daha fazla kazanıyor", <https://dogruhaber.com.tr/haber/181957-kumar-artiyor-ocaklar-sonuyor-devlet-daha-fazla-kazaniyor/>, 08 Mart 2017.
- ¹⁷ Alparslan Uğur, "Kamusal Finansman Açısından Devlet Piyango Kurumlarının Analizi: Özelleştirme Sürecinde Milli Piyango İdaresi'nin Değerlendirilmesi", *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 11, Yıl 11, Sayı 2, 2015, file:///C:/Users/E.M/Downloads/769-1592-1-PB.pdf,
- ¹⁸ Milli Piyango, Kamuya Sağlanan Kaynaklar Ve Toplumsal Katkıları, <http://www.millipiyango.gov.tr/node/26>, 04 Mart 2017. Bu paranın dağılımı, 373 Milyar TL KDV, 209 Milyar Şans Oyun Vergisi, 10 Milyar TL Araştırma, Yenileme, Geliştirme, Eğitim ve Teşvik (AYGET) adıyla hazineye doğrudan ödeme; 489 Milyar TL Savunma Sanayi Destekleme Fonu, Tanıtma Fonu, Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna aktarılmak üzere Bakanlık bütçesine ödenek konulması; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun bütçesine ödenek ayrılması şeklinde "Kamuya Doğrudan Aktarılan" paralar şeklindedir.
- ¹⁹ TÜİK İstatistiklerle Çocuk-2014, İnfaz Kurumuna Giren Çocuk Hükümlüleri, s.311, file:///C:/Users/E.M/Downloads/-2400836966014592336.pdf, 04 Mart 2017.
- ²⁰ Ibid. Evden Kaçma 2821 s.109; Hırsızlık 33.039 s.108.
- ²¹ "Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 81 ilde yaptığı araştırmaya göre, 2008-2011 yılları arasında kaybolan çocuk sayısı 27 bini geçmiştir. 2008'de 4 Bin 517, 2009'da 5 Bin 81, 2010'da 8 Bin 81, 2011'de 10 Bin 67 ve 2012 yılında ise 12 Bin 474 çocuk kaybolmuştur", *Sözcü Gazetesi*, 31 Temmuz 2015, <http://www.sozcu.com.tr/2015/gunun-icinden/turkiyede-kac-cocuk-kayip-898306/>
- ²² 2016 yılı Kadın Cinayetleri' İstatistikleri, *Posta Gazetesi*, 06 Mart 2017, <http://www.posta.com.tr/2016-yili-kadin-cinayetleri-istatistikleri-haberi-1274474>
- ²³ Ibid
- ²⁴ <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>
- ²⁵ İşte Türkiye'nin Cinayet İstatistiği, *Hürriyet Gazetesi*, 24 Ocak 2016, <http://www.hurriyet.com.tr/iste-turkiyenin-cinayet-istatistigi-40044671>
- ²⁶ Fahri Sarrafoğlu, "Kumar Oynatmada Türkiye Dünya Üçüncüsü", *Genç Dergisi*, Ağustos 2010, 47. Sayı, <Http://m.gencdergisi.com/1094-kumar-oynatmada-turkiye-dunya-ucuncusu.html>
- ²⁷ Seçkin Çakır, "Her hafta kaç milyon kişi bahis oynuyor?", 22.10.2011, <http://www.haber7.com/yazarlar/seckin-cakir/821032-her-hafta-kac-milyon-kisi-bahis-oyunuyor?wr=1>, "Hergün 250.000 kişi at yarışı oynuyor," <http://arsiv.sabah.com.tr/2004/08/01/cp/gnc112-20040718-102.html>, "Hergün yarım milyon kişinin umudu bahis", <http://www.radikal.com.tr/ekonomi/her-gun-yarim-milyon-kisinin-umudu-bahis-1039847/>
- ²⁸ Bahis siteleri Listesine örnek, <http://www.bahissitesi.net>